

Департамент патрул. поліції України ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків : ХНУВС, 2016. С. 95-99.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

3. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України : Наказ України від 09.02.2016 № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16>

4. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовки кандидатів на службу в органах внутрішніх справ України : Наказ України від 02.07.2013 № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1450-13>

5. Реформа поліції: питання без відповідей. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29025524.html>

6. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 грудня 1993 року № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12/print>

7. Гончаренко І.Б. Досвід підготовки кадрів для сектору безпеки та оборони провідних країн світу та шляхи його впровадження в Україні / І.Б. Гончаренко, Ю.О. Михайлова. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2016. № 3(74). С. 216.

8. Александр Владимирович Карасев, Хабас Беталович Ципинов. Особенности профессионального отбора и обучения кандидатов для службы в правоохранительных органах США. Вестник экономической безопасности. 2018. № 4. С. 285.

9. Ананкин Дмитрий Александрович, Овчинников Владимир Александрович, Гросс Игорь Львович. Анализ тестов и нормативов физической подготовленности полицейских иностранных государств. Ученые записки университета Лесгафта. 2018. № 4(158). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-testov-i-normativov-fizicheskoy-podgotovlennosti-politseyskih-inostrannyh-gosudarstv>

Тимофєєв А.А.

викладач,

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ ЕТАПУ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасний баскетбол характеризується динамікою, атлетизмом та активізацією захисту і тому передачі, ведення м'яча і кидки, а також тактичні прийоми доводиться виконувати під впливом різних зовнішніх та внутрішніх чинників, що потребує від баскетболістів високої майстерності [7]. Тенденція до зростання інтенсивності гри та активізації гравців у захисті різко підвищили вимоги до технічного арсеналу баскетболістів. На цьому акцентують увагу і науковці, підкреслюючи значущість різнобічної техніко-тактичної підготовленості спортсменів [1]. Відомо, що на техніко-тактичні дії баскетболістів впливає рівень розвитку швидкості, швидко-силових якостей та психомоторного стану [2; 4]. Це визначає ефективність техніко-тактичних дій і в цілому ефективність гри. Проте, якщо у юнацькому віці не врахувати особливості ігрової діяльності, то у дорослому спорті складно буде підвищувати якісний рівень виконання дій [7].

У зв'язку з цим, зростання ефективності ігрової діяльності виступає на сьогодні як найбільш гостра проблема баскетболу.

Мета дослідження: встановити особливості ігрової діяльності юних баскетболістів етапу попередньої базової підготовки.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних даних, педагогічні спостереження за різновидами, кількістю і точністю виконання передач, кидків, перехоплень та підборів м'яча, а також за результативністю гри баскетболістів, методи математичної статистики. Досліджувалися 63 спортсмена команди Суперліги «Черкаські мавпи» та дитячо-юнацьких команд м. Черкаси. До уваги бралися 10 ігор Чемпіонату України Суперліга Парі-Матч та Всеукраїнської дитячо-юнацької баскетбольної ліги (ВЮБЛ).

Порівняльний аналіз отриманих даних у ході дослідження показав, що ігрова діяльність юних баскетболістів етапу попередньої базової підготовки істотно відрізняється від баскетболістів етапу спеціалізованої базової підготовки та кваліфікованих спортсменів (табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняння показників ігрової діяльності баскетболістів
різного віку та кваліфікації**

Техніко-тактичні дії		Баскетболісти етапу попередньої базової підготовки 12-14 років (n=28)	Баскетболісти етапу спеціалізованої базової підготовки 15-16 років (n=20)	Кваліфіковані баскетболісти (n=15)
2-х очкові	Кидки	20,1±4,9*	30,2±7,6	45,2±7,3
	Влучання	9,6±2,5*	14,2±4,3*	24,3±4,2
3-х очкові	Кидки	2,5±1,2*#	11,2±2,9*	31,2±6,3
	Влучання	0,5±0,4*#	2,2±0,6*	11,1±2,2
Штрафні	Кидки	5,1±1,4*#	10,3±2,7*	25,3±4,2
	Влучання	2,3±0,9*#	5,7±1,7*	17,3±3,5
Підбирання	Захист	7,1±1,6*#	23,3±4,4	26,3±2,6
	Напад	5,3±1,2*#	15,2±3,6	11,2±1,3
	Всього	12,1±2,6*#	38,1±7,8	36,6±4,2
РП.		3,2±0,9*#	12,1±2,7*	21,6±4,8
Фоли		3,2±0,7*#	12,2±2,2*	21,8±2,7
Втрати		4,8±1,2*#	13,3±1,7	14,3±1,5
Перехвати		5,6±1,6*	7,9±2,0	11,1±1,3
Блок-шоти		1,7±0,6*	2,8±1,2	4,7±0,9
Ефективність		23,2±6,3*#	55,2±16,0*	107,3±11,4
Очки		25,2±6,7*#	47,3±12,0*	94,3±15,8

Примітки: *p<0,05 – порівняно із показниками кваліфікованих баскетболістів; #p<0,05 – порівняно із показниками баскетболістів 15-16 років.

Юні баскетболісти етапу попередньої базової підготовки мали достовірно нижчі показники за всіма техніко-тактичними діями, порівняно із кваліфікованими спортсменами ($p < 0,05$). Юні баскетболісти етапу спеціалізованої базової підготовки теж поступалися кваліфікованим спортсменам, але уже не за усіма показниками. Не виявлено достовірних відмінностей цих груп за кількістю 2х-очкових кидків, підбирання в захисті та нападі, втрат м'яча, перехоплення і блок-шотів ($p > 0,05$).

Показники ігрової діяльності юних баскетболістів етапу попередньої та спеціалізованої базової підготовки теж істотно різнилися. Проте, за кількістю і точністю 2х очкових кидків, кількістю перехватів та блок-шотів відмінностей у показниках не встановлено ($p > 0,05$).

Проведення паралелі з попередніми дослідженнями дає можливість знайти пояснення нашим результатам дослідження. Отримані дані підтверджують дослідження Є. Кудряшова [2] та О. Шалар [8] стосовно впливу морфофункціональних особливостей організму та об'єму ігрового досвіду на рівень техніко-тактичних дій. Згідно з дослідженнями І. Романчука і І. Кленіної [4], з 16-річного віку у спортсменів спостерігається покращення результатів сенсомоторних реакцій, яке характеризує та пояснює відмінність у показниках перехоплення м'яча та блок-шотів. Щодо втрат м'яча, то з підвищенням кваліфікації спостерігається тенденція до збільшення кількості втрат за гру. В. Степанов [6] пояснює це тим, що з підвищенням рівня кваліфікації в умовах активного протистояння з суперником при вирішенні нестандартних ситуацій, які обмежують час на прийняття вірного рішення. Б. Петушинский [3] у своїх дослідженнях вказав на те, що здатність спортсменів чітко диференціювати просторові, часові та силові параметри рухів є одним з показників високої техніко-тактичної майстерності. Оволодіння різними способами і варіантами виконання рухових дій призводять до того, що спортсмени, поряд з відтворенням просторових параметрів рухів, починають вдосконалювати і розвивати часові та силові параметри, які проявляються у виконанні підбирань як у нападі, так і захисті. Я. Сабах [5] вказує, що результативність всіх основних складових атаки підтримується високим рівнем освоєння тактичних дій з використанням кидків м'яча в кошик в межах 2-очкової зони. Також показник позитивно впливає на кількість підбирань на чужому щиті, так як легше передбачити відскок м'яча від кільця, на відміну від 3-очкового кидка.

У ході дослідження встановлено особливості ігрової діяльності юних баскетболістів етапу попередньої базової підготовки, які полягали у низькій кількості застосування технічних прийомів, що істотно позначалося на ефективності гри. У той же час, на цьому етапі підготовки найнижча кількість втрат м'яча, яка, на нашу думку, пов'язана з низькою кількістю техніко-тактичних дій та впливом психофізіологічних чинників.

Порівняльний аналіз даних показав можливості для вдосконалення у техніко-тактичних діях юних баскетболістів етапу попередньої базової підготовки. Для спортсменів 12-14 років акцент підготовки повинен бути у формуванні умінь 2-очкових кидків, підбирань у захисті та нападі, перехоплень і блок-шотів, щоб у подальшому віковому періоді вийти на рівень

кваліфікованих спортсменів. Це створює надійну базу для диверсифікації технічних навичок за ігровим амплуа.

Список використаних джерел:

1. Козіна Ж.Л. Система тактичної підготовки баскетболісток студентських команд із застосуванням інтерактивних технологій / Ж.Л. Козіна, Н.М. Кондак, М.В. Коваль, Н.О. Пащенко, М.В. Кірсанов // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 08. – С. 45-51.
2. Кудряшов Е.В. Особенности развития быстроты и скоростно-силовых качеств у баскетболисток массовых разрядов / Е.В. Кудряшов // Педагогико-психологические и медико-биологические проблемы физической культуры и спорта. – 2015. – № 2(35). – С. 69-73.
3. Петушинский Б.Б. Индивидуализация процесса технико-тактической подготовки квалифицированных баскетболистов [Електронний ресурс] / Б.Б. Петушинский // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. – 2006. – № 6. – С. 64-71. – Режим доступу: <http://lib.sportedu.ru/books/xxpi/2006N6/p64-71.htm>
4. Романчук І.В. Зміни показників психомоторної підготовленості юних баскетболісток під впливом тренувальних навантажень коригуючої спрямованості / І.В. Романчук, І.Ю. Кленіна // Баскетбол: історія, сучасність, перспективи: матеріали I Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпро, 20-21 грудня) / – Дніпро: ДДІФКіС, 2016. – С. 100–106.
5. Сабах Я.Д. Взаимосвязи компонентов тактической подготовленности и успешности соревновательной деятельности юных баскетболистов / Я.Д. Сабах // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта. – 2012. – № 1(83). – С. 172-175.
6. Степанов В.С. Асимметрия двигательных действий спортсменов в трехмерном пространстве: автореф. дисс. на соиск. уч. степ. док. пед. наук. / В.С. Степанов – Майкоп, 2001. – 48 с.
7. Хромаев З.М. Итоги выступления сборной мужской команды Украины в финальных играх чемпионата Европы. / З.М. Хромаев, З.С. Защук, В.З. Бабушкин. – 2001. – Харьков: ХГАДТУ, 2001. – 35 с.
8. Шалар О.Г. Показники техніко-тактичних дій нападників НБА [Електронний ресурс] / О.Г. Шалар, А.М. Головка, Є.А. Стрикаленко, І.В. Хруленко // Баскетбол : історія, сучасність, перспективи : матеріали I Всеукр. з міжнародною участю наук.-практ. інтернет-конф. (м. Дніпро, 20-21 грудня) / відповід. ред. О.О. Мітова; тех. ред. Т.В. Михайлова. – Дніпро : ДДІФКіС, 2016. – С. 129-134.